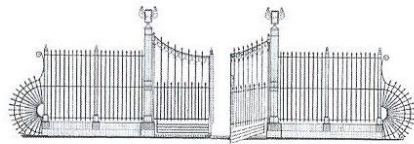

Jaargang 17 nr. 33 voorjaar 2016

Stichting Oude Begraafplaats Gouda

Koos Massar geridderd

26 april jl. heeft ons bestuurslid Koos Massar uit handen van de burgemeester en in naam van de koning een koninklijke onderscheiding gekregen.

Koos als docent

Namens het bestuur van de Stichting Oude Begraafplaats Gouda zijn we blij en trots dat Koos deze eer te beurt is gevallen. Wij onderschrijven volledig de toekenning van dit lintje.

De nimmer aflatende inspanningen van Koos gedurende de vele jaren die hij al bij onze stichting als vrijwilliger werkzaam is, zijn voor een organisatie als de onze onontbeerlijk.

Met name de inventarisatie van de begraafplaats is een waar kunststuk te noemen. Ik denk dat we rustig mogen stellen dat door de inspanningen van Koos (en zijn vrouw Wil) we één van de best gedocumenteerde begraafplaatsen van Nederland zijn. Ook de manier waarop Koos alle vragen beantwoordt die via internet en per post gesteld worden, is van grote klasse.

Als ooit de aanduiding 'een wandelende encyclopedie' van toepassing is geweest, dan is het wel op Koos als het om kennis

van feiten en achtergronden over de begraafplaats gaat. Bovendien steekt hij ook fysiek zijn handen uit de mouwen om ervoor te zorgen dat er allerlei klussen op de begraafplaats gedaan worden, door hemzelf of door anderen. Op bijna elke dag en ieder uur kan er een beroep op Koos worden gedaan om mensen te begeleiden naar graven van dierbare familieleden.

Tot slot moeten zeker ook de bestuurlijke kwaliteiten en activiteiten van Koos genoemd worden.

Kortom: een verdiend teken van erkenning en aandacht voor een man die normaal gesproken stil en achter de schermen bergen werk verzet.

Ed van Rossum

Ansichtkaarten

Als bijlage bij deze Nieuwsbrief is een setje van 5 ansichtkaarten bijgevoegd, met daarop foto's die zijn genomen op de Oude Begraafplaats. De fotografe, Selma Damsma, kreeg een tweedehands fototoestel cadeau en besloot te gaan leren fotograferen. Zij woonde vlak bij de Oude Begraafplaats, ging er een jaar lang elke dag heen, en maakte een foto. Al doende merkte zij dat er veel te zien en te beleven is op een begraafplaats.

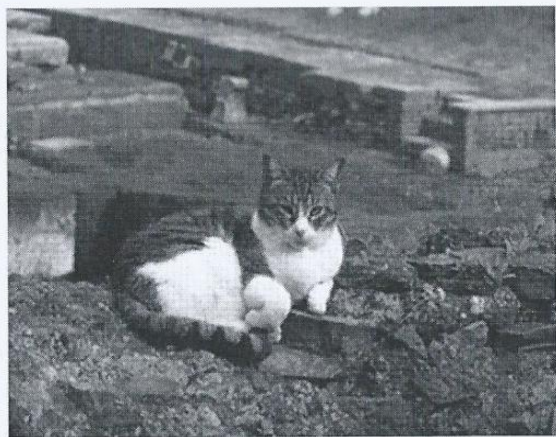
De foto's plaatste ze voor een deel op de social media, en daar kreeg ze regelmatig tips en opmerkingen van andere gebruikers van deze internetsites. Niet alleen over de foto's, maar ook over de omschrijvingen die ze daarbij gebruikte. Het bleek haar dat er nog veel mensen zijn die deze plek niet kennen.

Wanneer zij op de Oude Begraafplaats was, soms maar een paar minuten per dag, maakte zij contact met andere bezoekers van de begraafplaats. De meeste bezoekers kwamen omdat ze de foto's gezien hadden, en ze wisten eigenlijk niet eens dat de begraafplaats op die locatie lag.

Zij gaf deze mensen soms aanwijzingen over de plek waar een bepaald graf te vinden is. Soms ook praatte zij met bezoekers over de geschiedenis van Gouda en over sommige mensen die op de Oude Begraafplaats begraven lagen, onder wie de dochter van de dichter Pablo Neruda. Maar ook over mensen die in de geschiedenis van Gouda een (grote) rol gespeeld hebben, bijvoorbeeld Anna Barbara van Meerten Schilperoort, een vrouw die veel voor onderwijs en de positie van de vrouw heeft betekend, en over belangrijke burgemeesters van wie de graven hier te vinden zijn. Kennelijk is deze begraafplaats ook in historisch opzicht

van belang. Door haar bezoeken en het fotograferen van de Oude Begraafplaats werd Selma's belangstelling voor de geschiedenis van Gouda gewekt; zij heeft sindsdien de cursus Goudologie afgerond.

Al doende leerde Selma ook veel over de natuur (sommige planten doen het heel goed op begraafplaatsen) en maakte zij kennis met diverse katten die er graag in het zonnetje liggen.

Wat cijfers: Selma leerde er in dat jaar 85 mensen kennen, en 17 katten. Ook voor een beginnend vogelaar lijkt het een mooie plek om te zijn; tekenaars en schilders en fotografen kunnen daar ook hun hart ophalen.

Selma, en met haar het bestuur van de Stichting Oude Begraafplaats, hoopt dat u de kaarten met genoeg zult versturen, uiteraard nadat u ze zelf ook goed bekeken hebt.

Het bestuur

Jaarverslag Oude Begraafplaats 2015

Bestuurlijke samenstelling:

Voorzitter: Ed van Rossum (jan. 2012)

Secretaris: Nelleke van Dijk (aug. 2015)

Penningmeester: Wil Bik (aug. 2015)

Leden: Nico Koning

Koos Massar (*onderhoud, inlichtingen over begraven personen, kascommissie*)

Cees van Miert (*deelnemer Historisch platform tot januari 2016*)

Inez Meter (*inlichtingen over begraven personen en asverstrooiing*)

Severt van der Stad (*onderhoud*)

Bieneke van Wely (*rondleidingen en kascommissie*)

Aftredend in 2015: Arie de Geus en Henk van Reenen.

Redactie periodiek:

Arie de Geus, Ed van Rossum, Koos Massar en Bieneke van Wely.

Website: Koos Massar en Ed van Rossum.

Werkzaamheden begraafplaats:

Koos Massar en Severt van der Stad.

Medewerkers: Wil Massar, Anneke Strootman.

Aantal donateurs per 31 december 2015: 165

Activiteiten in 2015

- Vergaderingen: 4x per jaar.
- Periodiek: 2x verschenen.
- Aantal open dagen: 3 (totaal aantal bezoekers ruim 120).
- Rondleidingen:
Rondleiding met Cyclus door André van Kleinwee.

Rondleiding in het kader van open monumentendag.

- Vergaderingen Historisch platform 3x door Cees van Miert.
- Medewerking aan 4-meiherdenking door Inez Meter, Bienneke van Wely, Severt van der Stad, Koos Massar, Henk van Reenen en Piet Streng.
- Aanwezigheid bij asverstrooiing: 2x (Koos Massar).

Overige

- De inrichting van de container is afgerond.
- In het baarhuisje is een vitrine geplaatst, die gevuld is met vondsten op de begraafplaats.
- De toegankelijkheid blijft een grote zorg. De bewoner van de Aula werkt niet altijd mee.
- Het beheerplan in het kader van de cursus door de Groene Motor is voor wat betreft het groenbeheer afgerond.
- Samen met Croda is er een werkmiddag georganiseerd voor werknemers van Croda.
- Stichting was betrokken bij het plaatsen van de grafsteen van Anna Barbara van Meerten Schilperoort.
- Er is een bijeenkomst afgesproken met het Archief over het overdragen van archiefstukken van de Stichting Oude Begraafplaats.
- De Stichting heeft meegedaan aan de Gouden Terebinth, maar is helaas niet genomineerd.
- De website: www.oudebegraafplaatsgouda.nl is dit jaar verder uitgebreid.
- In het kader van de ANBI is de website voorzien van het financiële en het jaarverslag 2014.
- Het aantal in behandeling genomen vragen over de begraafplaats bedraagt 25.
- De Kascommissie heeft de stukken gecontroleerd en goedgekeurd.

Financieel overzicht boekjaar 2015

Afrekening	2015	2015
	effectief	effectief
Rente	0,00	
Donatie's 2015	2499,00	
Donatie's 2014	122,50	
Donatie's 2016	1166,00	
Giften	226,00	
Verstrooiing	125,00	
Naamplaatjes	240,00	
Bankkosten		121,34
Drukkerij blad		363,00
Verzending blad		383,93
Bloemen 4-meiherdenking		120,00
Onkosten op de begraafplaats		1111,97
Afboeking donaties 2014)		107,50
Afboeking donaties 2016)		1166,00
Verlies/winst		1004,76
	----- +	----- +
	4256,00	2207,74

Balans			
Vermogen op 1 jan. 2015		14727,07	
Toename vermogen		1004,76	

Vermogen op	31-12-2015	15731,83	15731,83
			----- +
Bank	3738,36		
Spaarrekening	13159,47		
donaties 2016			1166,00
Telling	16897,83		16897,83

Gouda, 23 februari 2016

De kascommissie:
Het volledige bestuur

Penningmeester:
Ir. W.A.Th. Bik

Lezing over Malva Marina Reyes

Op 10 februari jl. heeft een groep geïnteresseerden bij boekhandel Verkaaik een lezing bijgewoond die door Hagar Peeters werd gegeven. Dit naar aanleiding van het verschijnen van haar debuutroman *Malva* in september 2015.

Na afloop van de lezing zijn Hagar Peeters en een 20-tal mensen lopend naar de Oude Begraafplaats gegaan om het graf van Malva te bezoeken. Er werden bloemen op haar graf gelegd. Daarna droeg Hagar een gedicht van Pablo Neruda voor, dat ook in haar boek staat. Door een Spaanstalige meneer werd het laatste couplet van het enige gedicht dat voor Malva is geschreven in het Spaans voorgedragen. De Nederlandse vertaling luidt:

*Klein meisje uit Madrid, Malva Marina,
ik schenk je bloem noch schelp die ik vond;
een tak van zout en liefde, hemelschijnsel leg ik,
aan jou peinzend, op je mond.*

Geschreven in 1934 door Federico García Lorca,
een vriend van Pablo Neruda.

*Hagar Peeters bij het graf
van Malva Marina Reyes*

Brief Maria Hagenaar

Kort geleden vond ik in het Streekarchief Midden-Holland een brief (gedateerd 21 juli 1959) van Maria Hagenaar, de moeder van Malva Marina Reyes, gericht aan de gemeentesecretaris van Gouda. Zij uit haar bezorgdheid over een schrijven van de beheerder van de begraafplaats waarin wordt medegedeeld dat de begraafplaats met ingang van 1960 gesloten zou worden. Bij haar bezoeken aan het graf van haar dochter kon ze de beheerder, die in de aula woonde, niet te spreken krijgen. Het antwoord van de gemeente-

Maria Hagenaar

secretaris was kort en krachtig. 'Het is de bedoeling in 1965 over te gaan tot sluiting van de Oude Begraafplaats in deze gemeente. Indien dan inderdaad tot sluiting daarvan wordt besloten, zult u evenwel nog tot 1975 in de gelegenheid zijn om het graf van wijlen Uw dochter te bezoeken en het te laten onderhouden.' Het is voor te stellen dat Maria Hagenaar erg blij was dat de sluiting van de begraafplaats pas later zou plaatsvinden. Hierdoor kon zij, zolang zij hiertoe in staat was, het graf van haar dochter blijven bezoeken en onderhouden! Ze stierf in Den Haag in 1965.

De stichting onderhoudt het graf van Malva nog steeds.

Koos Massar

Een verwisseling rechtgezet

Altijd op zoek bij het Streekarchief Midden-Holland naar materiaal betreffende de Oude Begraafplaats, kwam ik laatst iets aparts tegen. Maar eerst een klein stukje voorgeschiedenis.

In mei 1940 zijn twee gesneuvelde Duitse militairen op de Oude Begraafplaats in een algemeen graf begraven, te weten: Gustan Hensel in D.c.28 op 15 mei en Ferdinand Moringen in D.d.2 op 18 mei.

De vondst die ik deed was een brief (gedateerd 12 juli 1940) van de directeur van gemeentewerken, gericht aan de burgemeester van Gouda. Daarin werd medegedeeld dat in de namiddag van 11 juli 1940 een begrafenisondernemer uit Rotterdam op de begraafplaats kwam; hij had een Duitse machtiging bij zich om alle in den lande begraven, tijdens de oorlogshandelingen in mei gesneuvelde Duitse militairen te verzamelen en te vervoeren naar een massagraf op Crooswijk te Rotterdam.

Op de begraafplaats was op dat moment alleen de hulpgrafdelver aanwezig. Hij wist te vertellen dat er twee Duitse militairen begraven waren. Hij heeft eerst op het bureau van Gemeentewerken nagetrokken waar de twee Duitsers begraven lagen.

Bij de opgraving is toen een vergissing gemaakt: in plaats van een van de gesneuvelde Duitse militairen is een ongeveer tegelijkertijd begraven Nederlandse militair opgegraven.

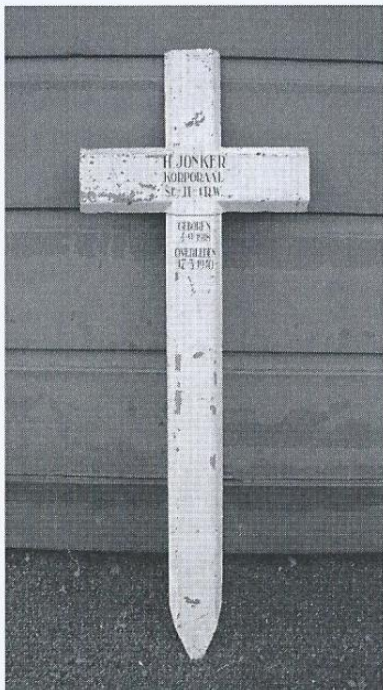
Dat kwam pas aan het licht toen de grafdelver/beheerder omstreeks halfacht op de begraafplaats kwam. De stoffelijke resten waren toen al van de begraafplaats afgevoerd.

Met medewerking van de commissaris van politie is er onmiddellijk voor gezorgd dat de betrokken begrafenisondernemer ervan op

de hoogte werd gesteld dat hij een verkeerd stoffelijk overschot meegenomen had.

De volgende ochtend vroeg is de kist met de gesneuvelde Duitse militair alsnog opgegraven en te Rotterdam verwisseld met die van de Nederlandse militair, die vervolgens zo spoedig mogelijk op de Oude Begraafplaats weer ter aarde werd besteld.

Die Nederlandse militair was Herman Jonker; hij kwam op 17 mei 1940 om het leven toen hij met de motor nabij Gouda verongelukte. In 1980 is hij overgebracht naar de Grebbeberg.

In het baarhuisje op de begraafplaats is het kruis nog aanwezig die op zijn graf stond.

Herman Jonker en de hieronder vermelde mannen zijn ooit begraven geweest op de Oude Begraafplaats; de meesten zijn later overgebracht naar erebegraafplaatsen:

- Cornelis Martinus Verkleij, overgebracht naar Loenen.
- Gijsbert Jan Graafland, overgebracht naar Loenen.
- Frans Tempelman, overgebracht naar Loenen.
- Jozua Pieters, overgebracht naar Loenen.
- Hendrik van Driel, overgebracht naar Loenen.
- Frans Johan Hubert van Eijk, overgebracht naar IJsselhof.
- Andries Samuel van Wijnbergen, later gecremeerd.
- Arthur Anthony Thomson, overgebracht naar Bergen op Zoom.

- Andrew Harry Theodore Cook, overgebracht naar Bergen op Zoom.
- Alan McKillop, overgebracht naar Bergen op Zoom.

Elk jaar op 4 mei worden 's middags ter nagedachtenis aan deze mannen bloemen bij het baarhuisje geplaatst.

Koos Massar

Een geniale literaire nomade

*Rainer Maria
Rilke*

De misschien wel grootste Duitstalige dichter die ooit heeft geleefd, Rainer Maria Rilke, was in vele opzichten een opmerkelijke man. Rilke werd geboren in Praag, toen nog een stad waar veel Duits werd gesproken. Ook een bekende schrijver als Franz Kafka is daar geboren. Anders dan Kafka, die zijn hele leven in zijn geboortestad is gebleven, heeft Rilke een ronduit nomadisch leven geleid. In zijn betrekkelijk korte leven – hij werd 51 jaar – heeft hij op tientallen verschillende plaatsen gewoond: van onooglijke

kamertjes in treurige logementen met vaal en schimmelen behang tot luisterrijke kastelen, van Spanje tot Rusland en van Denemarken tot Italië. Niet zelden vertoefde hij onder de vleugels van erudiete adellijke dames die hem om literaire én om amoureuze redenen bewonderden. Kennelijk wist hij veel (vooral oudere) vrouwen te boeien.

Hoewel in 1901 getrouwd, met in hetzelfde jaar de geboorte van zijn enige kind (een dochter: Ruth), was Rilke niet in de wieg gelegd voor het huwelijkse leven en niet erg geschikt voor het vaderschap. Zijn kwaliteiten lagen op een ander vlak: de poëzie.

De belangrijkste vrouw in zijn leven was dan ook niet zijn echtgenote, maar Louise (Lou) Andreas-Salomé (1861-1937), een Russische schrijfster en psychoanalytica.

Waren zijn eerste gedichten nog wat traditioneel en voor de moderne smaak ietwat te zoetig-sentimenteel, brak hij na de eeuwwisseling nogal radicaal met die stijl. Hij ging op zoek naar het wezen der dingen, de mooie én de lelijke of onooglijke verschijnselen. Door te 'zien' (een belangrijk woord in zijn werk) probeerde hij het onzegbare tot uitdrukking te brengen. Poëzie was voor hem geen uiting van een gevoel, maar van een ervaring. Het leven moest ervaren en de dingen doorleefd worden, voordat ze konden worden opgeschreven.

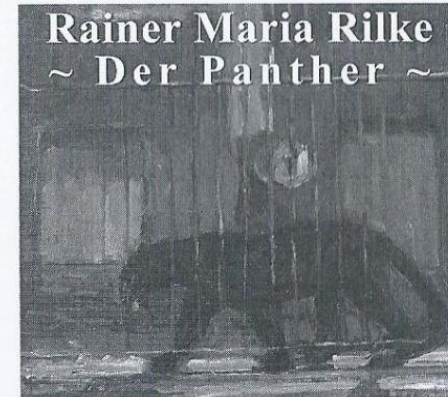
Enerzijds was Rilke zijn hele leven een romantische lyricus, anderzijds was de kunst, en dus ook de literatuur, niet zozeer het scheppen van schoonheid, maar eerder een streven naar rust en geruststelling, een bezwering van de angst. Schoonheid was naar zijn idee niet te organiseren, wel de omstandigheden die daartoe konden leiden. Of dat ook lukte, hing af van de intuïtie van de kunstenaar.

Ook naar huidige maatstaven doen Rilke's taalgebruik, associaties en observaties opvallend modern aan. Beroemd is bijvoorbeeld

het gedicht 'De Panter', opgetekend in een dierentuin, waarmee dit artikel eindigt.

Rilke stierf in een kuuroordvlak bij Montreux (Zwitserland), in 1926, waar hij was om zich voor zijn leukemie te laten behandelen.

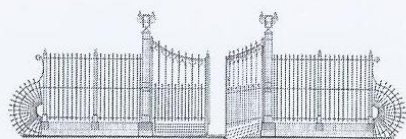
Arie de Geus

*Zijn blik is van het lopen langs de stangen
zo moe geworden dat hij niets meer ziet
dan stangen. Stangen houden hem gevangen,
wel duizend stangen, en daarachter niets.*

*De zachtheid van zijn lenig sterke pas,
die altijd weer de kleinste kring beschrijft,
is als een dans van kracht rondom een as
waarin een machtig willen is verstijfd.*

*Niet vaak meer trekt het scherm voor zijn pupillen
geluidloos op -. Dan gaat een beeld erdoor
naar binnen, glijdt door het van spanning stille
lijf naar zijn hart - en gaat teloor.*

Colofon

Adres: Prins Hendrikstraat 3, 2802 JA Gouda
Website: www.oudebegraafplaatsgouda.nl

Voor reacties op deze nieuwsbrief, maar ook voor verdere vragen, suggesties etc. kunt u contact opnemen met ons secretariaat: e-mail info@oudebegraafplaatsgouda.nl

Donaties van minimaal € 12,- kunt u overmaken op:
rekeningnummer NL78INGB0008033902
t.n.v. Stichting Oude Begraafplaats te Gouda

Voor vragen over asverstrooiing kunt u zich wenden tot
Begraafplaats/crematorium IJsselhof
Yarden
Postbus 1086
2800 BB Gouda
tel. 0182 514391

Voor informatie over de graven kunt u zich richten tot
Koos Massar
Binnenkade 31
2806 AZ Gouda
tel. 0182 515034

*Eindredactie nieuwsbrief: Arie de Geus
Opmaak nieuwsbrief: Anneke Strootman
Druk: Luma Drukwerkservice, Stolwijk*

